

Kärdla sadama piirkonna soojusmajanduse arengukava 2017 - 2027

Hiiu valla energiamajanduse arengukava tööühm

Ülo Kask, konsultant

- [1 Kaaskiri](#)
- [2 Kärdla sadama lähipiirkonna energiaettevõtte](#)
- [3 Kärdla sadama lähipiirkonna iseloomustus](#)
- [4 Pikaajaline eesmärk](#)
- [5 Võrgupiirkonna tehniline seisund](#)
 - [5.1 Katlamajad \(ja katlad\)](#)
 - [5.2 Torustikud](#)
- [6 Tarbijad](#)
 - [6.1 Tarbimise hetkeolukord](#)
 - [6.2 Soojustarbimise muutumine ja perspektiivsed soojuskoormused](#)
 - [6.2.1 Perspektiivsed soojuskoormused](#)
- [7 Soojuse hind ja tarbijate maksevõime](#)
- [8 Arenguvõimalused](#)
 - [8.1 Erinevate energiaallikate kasutamisevõimalused](#)
 - [8.2 Kärdla sadama lähipiirkonna väljaarendamine](#)
 - [8.2.1 Kirjeldus](#)
 - [8.2.2 Tehniline teostatavus ja riskid](#)
 - [8.2.3 Soojuse hind](#)
- [9 Tegevuskava](#)
- [Allikad](#)

1 Kaaskiri

“Kärdla sadama lähipiirkonna soojusmajanduse arengukava” on üks viiest Hiiu valla energiamajanduse arengukava koosseisu kuuluvast piirkonna soojusmajanduse arengukavast. Arengukava koostamisel lähtuti Majandus- ja Taristuministri määruse nr 40 “Soojusmajanduse arengukava koostamise toetamise tingimused” 05.05.2015 nõuetest (Majandus- ja taristuministri määrus nr. 40).

Soojuse hinna arvutamisel ja projektide jätkusuutlikkuse hindamisel on kasutatud Konkurentsiameti poolt juurutatavat LRAIC meetodikat (Konkurentsiamet 2015).

Arengukava koostamise käigus analüüsiti tühte stsenaariumit: Kärdla sadama lähiümbruse planeeringule vastavate hoonete väljaehitamist. Ühe stsenaariumi analüüsi tingis asjaolu, et käesoleval hetkel on kavandatava kaugküttevõrguga hõlmatud hoonetest valmis väikelaevade remondi ja hoolduskeskus, osaliselt kasutusel üks Kärdla sadama aitadest (“Monopol”) ja Kaitseliidu Lääne Maleva Hiiumaa malevkonna staabihoone.

Tabel 1. Stsenaariumi analüüsi koondtulemused

Stsenaarium	Soojuse hind kkm eur	Tarbimistihedus MWh/m	Võimsustihedus kW/m	Trassikadu %	Investeering eur
Kärdla sadama lähipiirkonna kavandatav kaugküttevõrk	52.95	4.2	2.4	7,5%	477200

“Kärdla sadama lähipiirkonna soojusmajanduse arengukava 2017 - 2027” koostamist toetas Eesti Arengufondi omavalitsuste energiaalase võimekuse suurendamisele suunatud mentorprogramm (Arengufond 2014).

Kärdla sadama lähipiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamist nõustas volitatud soojustehnika insener Ülo Kask.

2 Kärdla sadama lähipiirkonna energiaettevõtte

Kärdla sadama lähipiirkonna soojusega varustamisel on kaalumisel kolm varianti:

- Sadama lähipiirkonna liitmine Utilitas Eesti kuuluva Kärdla kaugküttevõrguga;
- Iseseisva kaugküttevõrgu loomine ja selle opereerimine lepingu alusel Utilitas Eesti poolt;
- Iseseisva kaugküttevõrgu loomine ja selle opereerimine Hiiu valla või tarbijate osalusel moodustatud energiaettevõtte poolt.

3 Kärdla sadama lähipiirkonna iseloomustus

Kärdla sadama lähipiirkond on ajaloolise Kärdla sadama territoorium, mida lõunast piirab Kärdla rannapark. Muinsuskaitse aluste hoonetena asuvad siin Kärdla sadama aidad (“Monopol” ja “Villaladu”). Ajalooliselt on arendataval alal paiknenud Hiiumaa Tarbijate Ühistu kaubalauod (tänapäevaks täielikult amortiseerunud või osaliselt lammutatud) ja Kärdla Naftabaasi kütusemahutid (käesolevaks hetkeks lammutatud).

6.2 Soojustarbimise muutumine ja perspektiivsed soojuskoormused

Arenduse käigus ehitatavad (ehitatud) hooned on uued ja arvestades kõrgemaid energiatõhususe nõudeid, hoonete energiavajadus ja tarbimine eelduste kohaselt järgneva 20 aasta jooksul ei muutu. Samuti eeldatakse, et muutumatuks jääb hoonete kasutusotstarve ja intensiivsus.

Sooja tarbevee küttekoormuse arutamisel lähtuti hinnangulisest leibkonna suuruselt 2,5 inimest ja ööpäevasest keskmisest tarbevee kogusest 100 liitrit. Soe tarbevesi moodustab veetarbimisest 45%. Sooja tarbevee temperatuur on 55°C.

Konverentsikeskus-spa-hotell vee soojuskoormuse hindamisel arvestatakse keskmisel 200 inimese sooja vee tarbimisega.

6.2.1 Perspektiivsed soojuskoormused

Kärdla sadama lähipiirkonna soojusmajanduse arengukava raames käsitletava küttepiirkonna hoonete näitajad on toodud tabelis 2.

Elanike arvu hinnangu aluseks on keskmiselt 2,5 elanikku korteri kohta.

Tasakaalutemperatuuride määramisel on lähtutud "Eesti kraadipäevad" toodud soovistest (Loigu E. and Kõiv T.-A 2006, lk 33).

Arvestuslik kütteperioodi pikkus on 220 päeva. Hoonete küttevõimsuste arvestamisel on lähtutud nende seisundist ja kasutatakse sellele vastavast arvestuslikku välisõhu temperatuuri (K. Ingermann "Soojavarustusüsteemid").

Normaalaasta tarbimine arvutatakse hoone tasakaalutemperatuuri, küttekarakteristika, ruumala ja tasakaalutemperatuurile vastavale kütteperioodi kraadipäevade arvust lähtuvalt.

Tabel 2. Kärdla sadama lähipiirkonna kavandatava kaugküttevõrgu potentsiaalsed tarbijad

Hoone	Aadress	Kirjeldus	Kesküte	Korterite arv	Elanike arv	Pindala m ²	Ruumala m ³
Jahtklubi, „Monopol”	Sadama tn 28b	Ajalooline Kärdla sadama ait	jah			1000	3240
Loomakeskus „Villaladu”	Sadama tn 33	Ajalooline Kärdla sadama ait	jah			2500	9500
Krunt nr. 3 korterid	Väike-Sadama tn 3 korterid		jah	50	125	4000	10500
Krunt nr 3 töökojad	Väike-Sadama tn 3 töökojad		jah			4000	10500
Hotell-spa-konverentsikeskus	Sadama tn 35	Hotell-spa -konverentsikeskus	jah			10000	60000
Väikelaevade hoiu- ja remondihall	Sadama 30a	Väikelaevade hoiu- ja remondihall	jah			2984	25365

Potentsiaalsete tarbijate küttevõimsus ja normaalaasta soojustarbimine on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Kärdla sadama lähipiirkonna kavandatava kaugküttevõrgu arvestuslik küttevõimsus ja normaalaasta tarbimine

Hoone	Aadress	Ruumala m ³	Küttekarakteristika W/(m ³ °C)	Arvestuslik temperatuur °C	Tasakaalu-temperatuur °C	Arvestuslik küttevõimsus kW	Kraadipäevad °C päev	Tarbimine MWh
Jahtklubi, „Monopol”	Sadama tn 28b	3240	0.57	-20.5	13	62	2534	112
Loomakeskus „Villaladu”	Sadama tn 33	9500	0.547	-20.5	13	174	2534	316
Krunt nr. 3 korterid	Väike-Sadama tn 3	10500	0.57	-18.5	12	183	2314	332
Krunt nr 3 töökojad	Väike-Sadama tn 3	10500	0.57	-18.5	12	183	2314	332
Hotell-spa-konverentsikeskus	Sadama tn 35	60000	0.465	-18.5	12	851	2314	1549
Väikelaevade hoiu- ja remondihall	Sadama 30a	25365	0.477	-20.5	4	296	708	206
Kokku		119105				1749		2847

Kaitseliidu Lääne Maleva Hiiumaa malevkonna staabihoone, Väike-Sadama 14 ja Sadama 26 soojusetarbimise näitajad on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 4. Perspektiivsete tarbijate arvestuslik küttevõimsus ja normaalaasta soojuse tarbimine kütteks

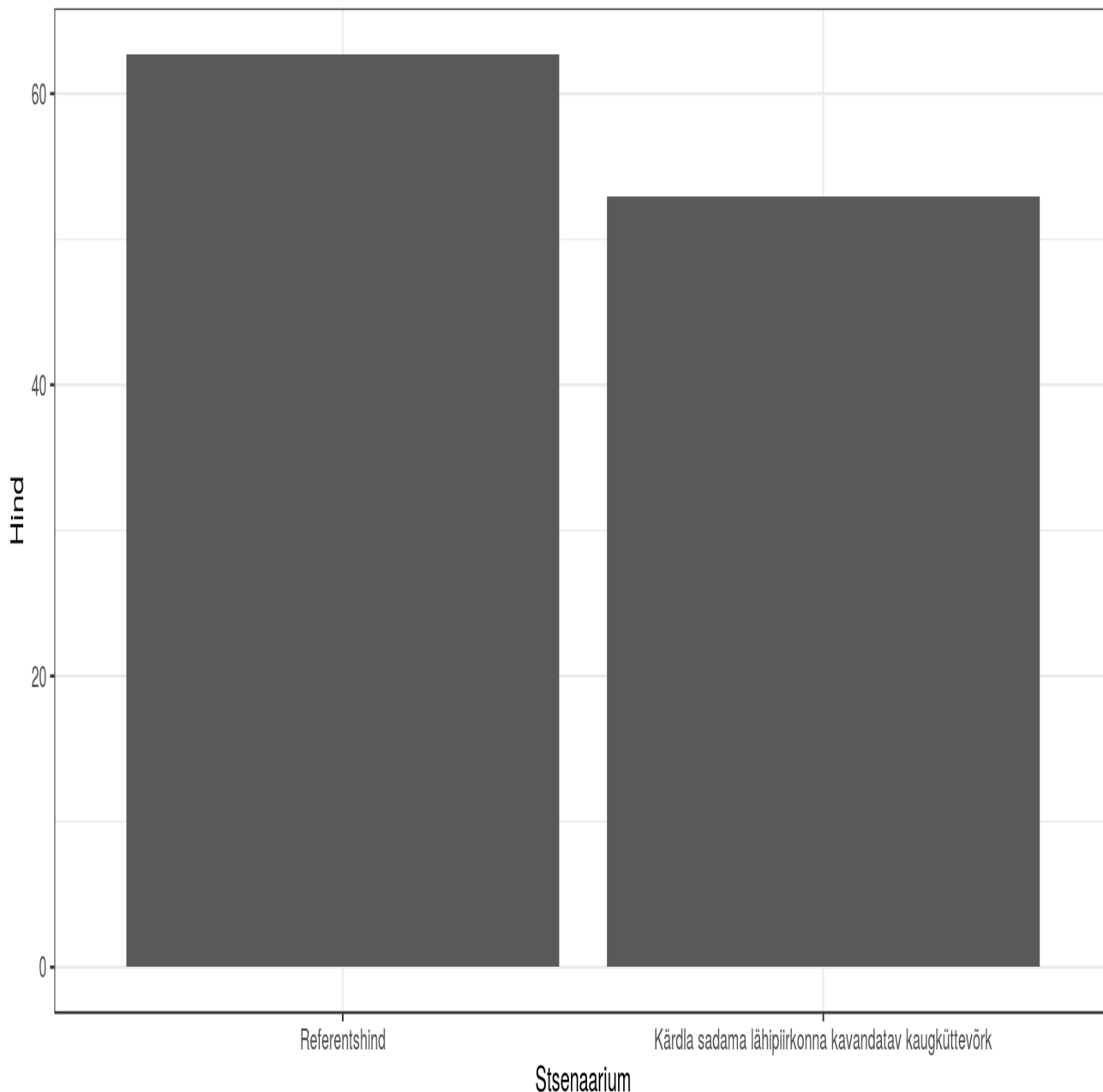
Hoone	Aadress	Ruumala m ³	Küttekarakteristika W/(m ³ °C)	Arvestuslik temperatuur °C	Tasakaalu-temperatuur °C	Arvestuslik küttevõimsus kW	Kraadipäevad °C päev	Tarbimine MWh
Kaitseliidu Lääne Maleva Hiiumaa malevkonna staabihoone	Väike-Sadama tn 14	5370	0.547	-20.5	13	98	2534	179
Kärdla politseijaoskond	Sadama 26	4490	0.57	-18.5	12	78	2314	142
Kokku		9860				176		321

Sellele lisandub büroohoonele iseloomulikust kõrgem sooja tarbevee tarbimine, mille katmiseks piisab kavandatavate katlamaja võimsusest.

7 Soojuse hind ja tarbijate maksevõime

Kärdla sadamaala hoonestus arendatakse välja lähtudes äriplaanist, mis arvestab soojuse tarbimiskoguste ja hinnaga pikaajalises perspektiivis. Eeldusel, et kavandatav arendus on majanduslikult jätkusuutlik, on tagatud ka soojustarbijate maksevõime.

Lähtudes erinevates stsenaariumitest on soojuse hind koos käibemaksuga järgmine.

Joonis 2. Soojuse hind lõpptarbijale koos käibemaksuga

8 Arenguvõimalused

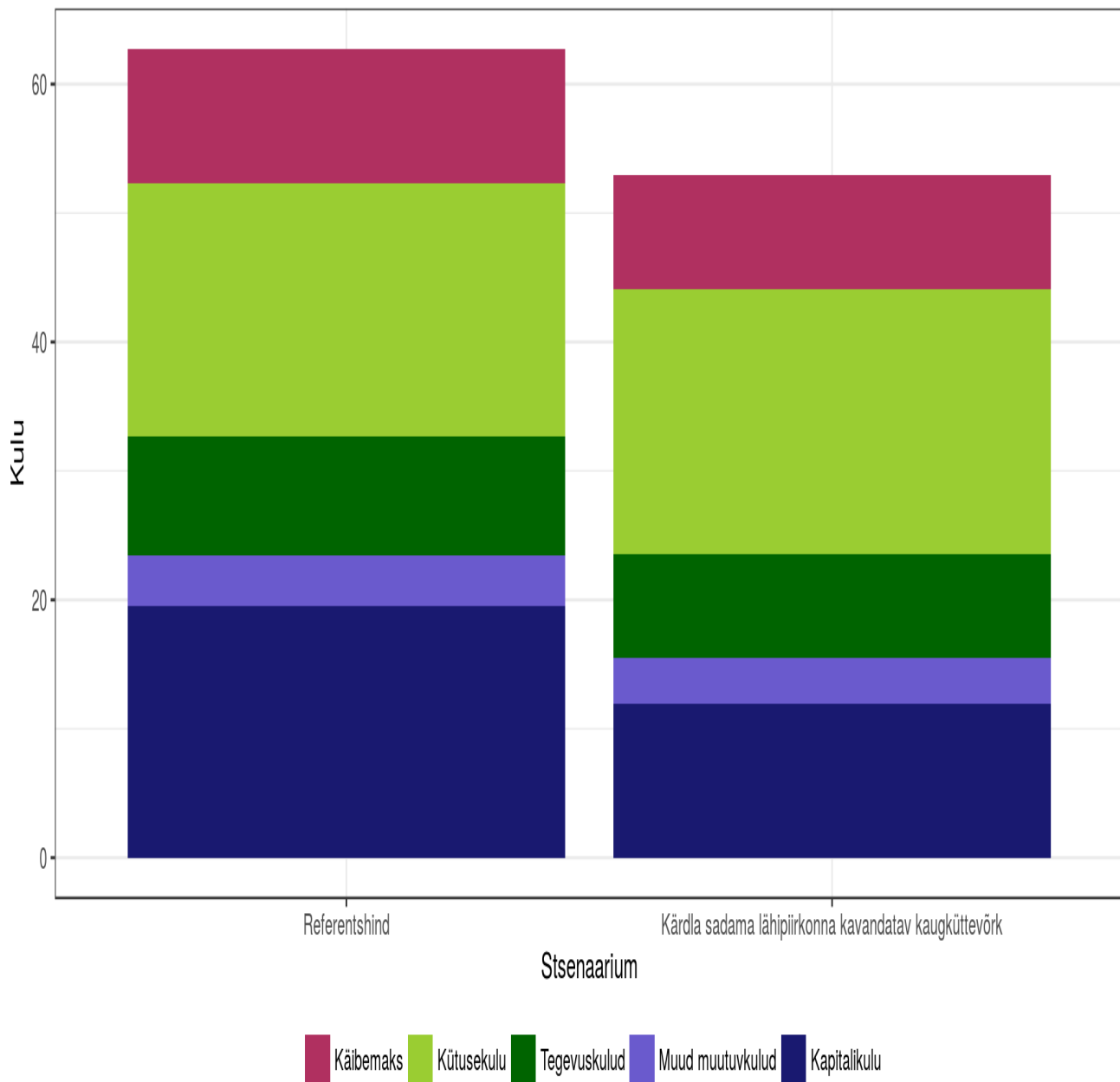
Arengukava koostamise käigus analüüsiti ühte stsenaariumit: Kärdla sadama lähiümbruse planeeringule vastavate hoonete väljaehitamist. Ühe stsenaariumi analüüsi tingis asjaolu, et käesoleval hetkel on kavandatava kaugküttevõrguga hõlmatud hoonetest valmis väikelaevade remondi ja hoolduskeskus, osaliselt kasutusel üks Kärdla sadama aitadest (“Monopol”) ja Kaitseliidu Lääne Maleva Hiiumaa malevkonna staabihoone.

Analüüsi tulemused on kokkuvõtvalt esitatud järgmises tabelis.

Tabel 5. Stsenaariumi analüüsi koondtulemused

Stsenaarium	Soojuse hind kkm eur	Tarbimistihedus MWh/m	Võimsustihedus kW/m	Trassikadu %	Investeering eur
Kärdla sadama lähipiirkonna kavandatav kaugküttevõrk	52.95	4.2	2.4	7,5%	477200

Soojuse hind ja selle kujunemine korral on toodud järgneval joonisel.

Joonis 3. Soojuse hinna struktuur lõpptarbijale koos käibemaksuga erinevate stsenaariumite korral

8.1 Erinevate energiaallikate kasutamise võimalused

Hiiumaa taastuvenergiaallikate turg pakub järgmisi kütuseid:

- saepuru ja töötlemisjäätikest valmistatud puiduhaket (naabruses asuv Lauka Saeveski);
- raiejäätmetest ja madala kvaliteediga puidust toodetud puiduhaket;
- küttepuid;
- pelletid;
- kuivsilu rulle.

Peale tööstusliku seakasvatuse lõppu on saepuru arvestatav alternatiiv puiduhakkele. Hiiumaa hobusekasvatuse areng on stabiilne ja kiiret saepuru nõudluse kasvu ei ole oodata. Saepuru kasutatakse kütusena Kärdlas või veetakse Hiiumaalt välja.

Viimase kümne aasta jooksul on hakkepuidust kujunenud arvestatav eksporditükk. Koos puiduhakke tootmismahude kasvuga, mis jäävad jätkuvalt alla saare metsade tootmispotentsiaalile, on paranenud puiduhakke kättesaadavus Hiiumaal. Puiduhakke eksporti jääb pikas perspektiivis jätkuvalt piirama sobivate sadamate (süvis) puudumine¹.

Küttepuude pakkumine saarel ületab nõudluse. Lisaks Riigimetsamajandamise Keskusele pakub küttepuid OÜ Halupuu ja arvukalt väikeettevõtjaid. Konkurentsitihe küttepuu pakkumine ja väga hea kättesaadavus teevad küttepuust eelistatuma soojusenergiaallika.

Puitbrikette toodeti Hiiumaal 90ndate aastate lõpus. Alates 2017. aastast alustati Hiiumaal pelletite tootmist.

Kuivsilu rullide utiliseerimine on muutumas põllumajandusettevõtjate jaoks tõeliseks probleemiks. Nende kasutamine kütusena eeldab täiendavate uuringute läbiviimist.

Lisaks eelpool nimetatud energiaallikatele on Hiiumaal arvestatav päikeseenergia ressurss.

Piisava hulga odava puitkütuse olemasolu muudab teiste alternatiivsete kütmissviiside kasutamise, näiteks maaküte ja tuuleenergiaga seotud maaküte, sotsiaalmajanduslikult vähetõhusaks.

8.2 Kärkla sadama lähipiirkonna väljaarendamine

8.2.1 Kirjeldus

Kärkla sadama piirkond arendatakse välja vastavalt projektile. See hõlmab järgmisi tegevusi:

- Kärkla sadama aida “Monopol” väljaehitamine kohvikuna ja jahtklubi hoonena;
- Loomekeskuse rajamine Kärkla sadama aida “Villaladu” ümberehituse tulemusena;
- Konverentsikeskuse-spa-hotelli ehitamine Kärda sadamaalale;
- Hiiumaa turunduskeskuse rajamine, sh kuue sellega seotud hoone väljaehitamine.

Valminud on väikelaevade remondi- ja hoiuhall.

Kärkla sadamapiirkonna hoonete summaarne küttevõimsus on 1749 kW ja normaalaasta summaarne soojusenergia tarbimine kütteks on 2847 MWh.

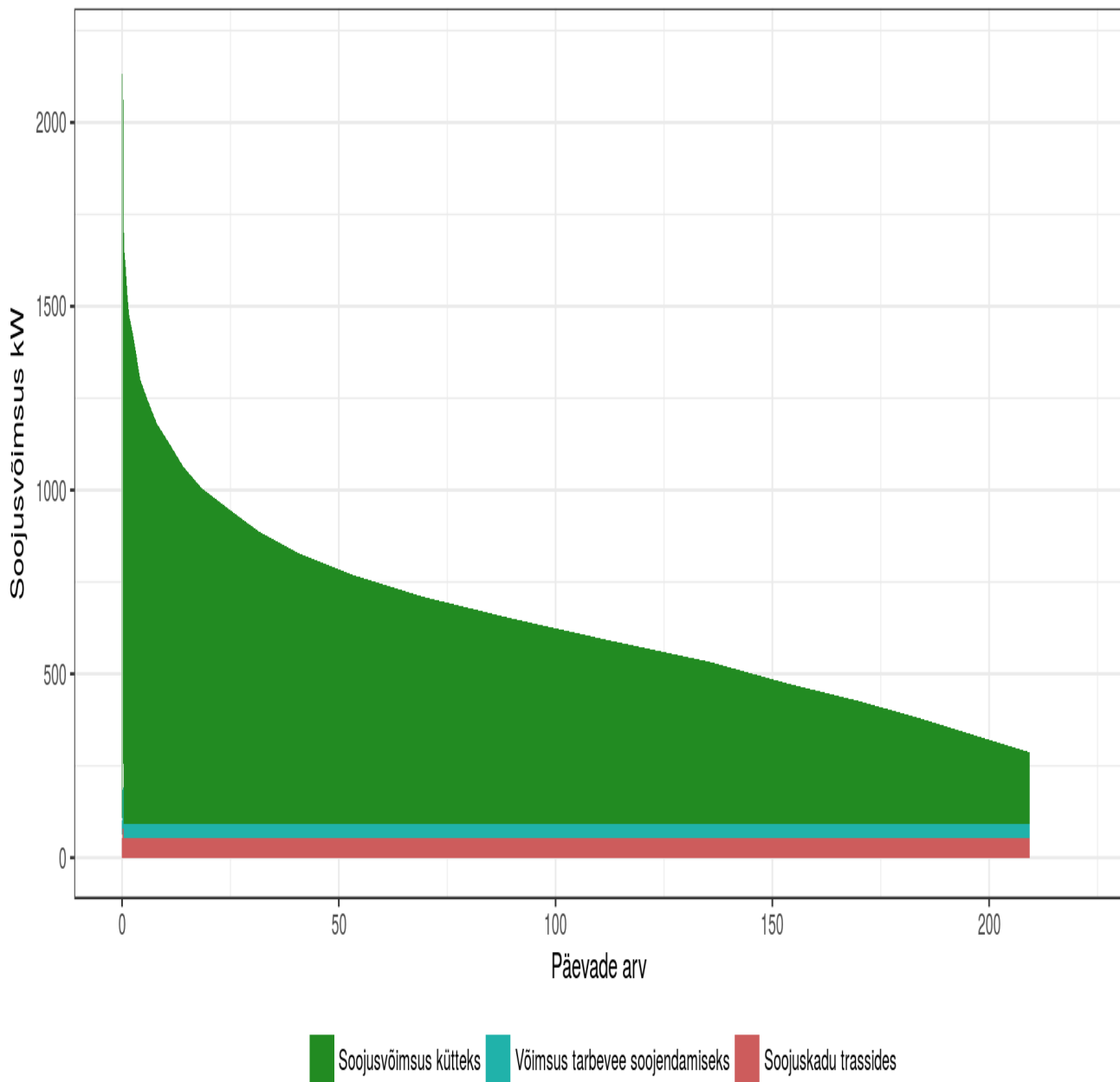
Joonis 4. Kärkla sadama lähipiirkonna soojatorustik

Soojuse torusiku näitajaid iseloomustab alljärgnev tabel.

Tabel 5. Kavandatava kaugküttetorustiku parameetrid

Läbimõõt mm	Pikkus m	Tüüp	Kaotegur W/m	Kaovõimsus kW	Soojuse kadu MWh
40	450	twin	24	11	58
75	50	single	22	2	11
110	185	single	35	13	69
150	325	single	45	29	153
Kokku	1010			55	291

Lahenduse kaugkütteosa võimsuskestvusköver on toodud joonisel 5.

Joonis 5. Võimsuse kestusköver

Lihtsaima kaugkütelahenduse puhul kasutatakse kavandatava kaugküttepiirkonna soojuse vajaduse rahuldamiseks kahte katelt: põhikatel (hakkepuit) võimsusega 900 kW ja tipukatel (kütteõli) võimsusega 900 kW.

8.2.2 Tehniline teostatavus ja riskid

Stsenaarium on tehniliselt teostatav. Utilitas Eesti on olemas kaugküttevõrgu väljaehitamise ja majandamise kogemus. Kasutatav tehnoloogia on väljakujunenud ja selle töökindlus on tõestatud.

Alternatiivne võimalus kasutada sobiva võimsusega koostootmisseadet toob endaga kaasa vajaduse luua Hiiumaal võimekus:

- toota vajalike tehniliste näitajatega kütust Hiiumaal;
- opereerida koostootmisseadmeid;
- ühendada koostootmisseade olemasoleva võrguga.

8.2.3 Soojuse hind

Kohtkütte soojuse hinna arvutamisel lähtutakse kohalikust küttepuid hinnast ning katla ja selle juurde kuuluvate lisaseadmed (akumulatsioonipaak, tsirkulatsioonipump, paisupaak, korsten) koos paigaldusega. Soojuse hinna arvutamisel on investeeringu eluiga 15 aastat.

Kütuste ja investeeringute maksumus on käibemaksuta.

Soojusenergia hinna arvutamise aluseks on Konkurentsiameti poolt rakendatav referentshinna mudel (Konkurentsiamet 2015). Järgnev tabel annab ülevaate soojusenergia hinnast ja selle võrdlusest referentshinnaga.

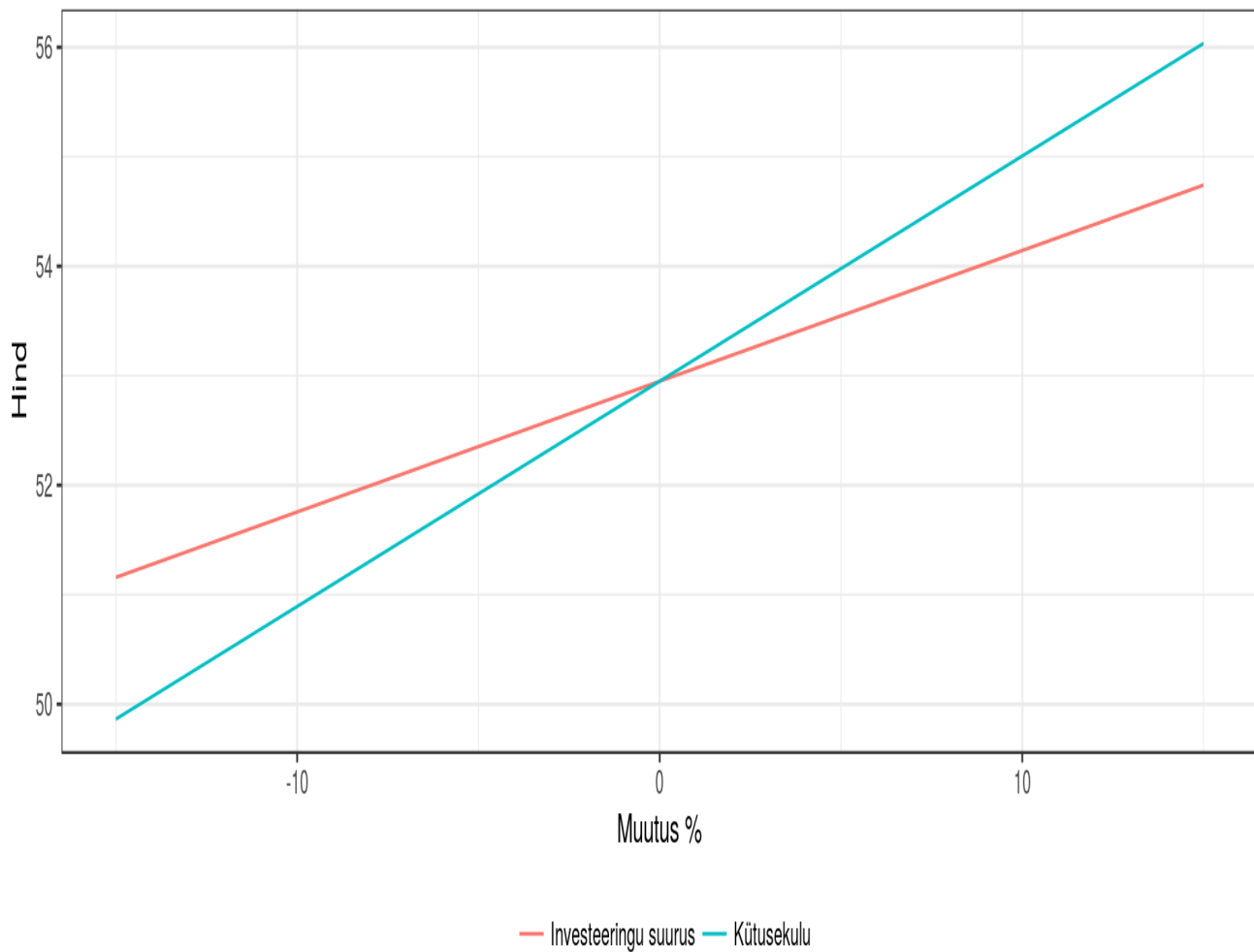
Tabel 6. Soojusenergia hind

I SOOJUSE TOOTMINE KATLAMAJAS

Hinnakomponendid

	Ühik	Kärdla sadama lähipiirkonna kavandatav kaugküttevõrk
1.1 Soojuse nõudluse näitajad		
Soojuse müügiimaht (Qsoojuse müük)	MWh	3225
Soojuskadu	MWh	260
	%	7,5%
Soojuse tootmine kokku	MWh	3485
sh. baaskoormuse katlaga	MWh	3000
tipukatliga	MWh	485
Baaskoormuse katla (biokütus) nominaalvõimsuse kasutustundide arv	h/aastas	1760
1.2 Katlamaja tehnilised näitajad		
Baaskoormuse katlamaja soojuslik nominaalvõimsus	kW	900
Baaskoormuse katla soetusmaksumus (sh. seadmed)	euro	250000
Baaskoormuse katla nominaalvõimsuse tipukatla nominaalvõimsusest	%	1
Tipukoormuse katla nominaalne soojuslik võimsus	kW	900
Tipukoormuse katla soetusmaksumus	euro	60000
Põhjendatud tulukus (WACC)	%	6,1%
Baaskoormuse katla tehniline eluiga	aasta	20
Tipukoormuse katla tehniline eluiga	aasta	20
Soojuse tootmise põhivarade soetusmaksumus kokku	euro	310000
Kateldega toodetud soojus kokku	MWh	3485
Baaskoormuse katla kasutegur (n tootmine)	%	85%
Tipukoormuse katla kasutegur (n tootmine)	%	95%
Primaarenergia kokku (Q kütus)	MWh	4040
Primaarenergia baaskoormuse katla kütusest	MWh	3529
Primaarenergia tipukoormuse katla kütusest	MWh	511
Baaskoormuse katla kütuse primaarenergia hind	euro/MWh	14,60
Tipukoormuse katla kütuse primaarenergia hind	euro/MWh	29,00
Elektrienergia erikulu	kWh/MWh	15
Elektrienergia kulu	kWh	52275
Elektrienergia keskmine hind	euro/kWh	0,1128
Kütuse hind soojuse hinnas (h kütus)	euro/MWh	16,42
Saastetasud	euro/MWh	1,10
Muud muutuvkulud	euro/MWh	0,50
1.3 Muutuvkulud		
Kütus (K)	euro	66335
Saastetasud (keskkonnatasud – S)	euro	3834
Elektrienergia (muut muutuvkulud – Mke)	euro	5897
Muud muutuvkulud (Mkm)	euro	1743
1.4 Püsikulud		
Tegevuskulud (TK)	euro	24000
Soojuse tootmise kapitalikulu (P)	euro	27247
Kulud ja põhjendatud tulukus soojuse tootmiseks (Tsoojus)	euro	129054
Soojuse tootmishind (htootmine)	euro/MWh	37,03
2. SOOJUSE JAOTAMINE JA MÜÜK KAUGKÜTTEVÕRGU KAUDU		
2.1 Soojusvõrgu tehnilised näitajad		
Soojustrasside kogupikkus	m	760
Soojuse jaotamise ja müügi põhivara soetusmaksumus	euro	167200
Soojuse jaotamise ja müügi varade tehniline eluiga	aasta	40
2.2 Püsikulud		
Tegevuskulud (TK)	euro	2000
Soojuse jaotamise kapitalikulu (P)	euro	11253
Kulud ja põhjendatud tulukus soojse jaotamiseks ja müügiks	euro	13253
Soojuse edastamishind	euro/MWh	4,11
3 MÜÜGITULU JA REFERENTSHIND		
Müügitulu ehk kulud ja põhjendatud tulukus soojuse tootmiseks, jaotamiseks ja müügiks (Ktootmine, jaotamine ja müük)	euro	142307
Soojuse hind	euro/MWh	44,13
Soojuse referentshind (h referents, kkm)	euro/MWh	62,72

Soojuse hinna tundlikkust kütuse hinna ja investeringu maksumuse muutumisel kirjeldab järgmine joonis.

Joonis 6. Soojuse hinna tundlikkus kütuse hinna ja investeeringu maksumuse muutumisel

9 Tegevuskava

Kärdla sadama lähipiirkonna kaugküttevõrgu väljaarendamine sõltub detaiplaneeringu elluviimisest. Detailne tegevuskava väljatöötamine sõltub investorite otsustest ja Euroopa toetusvahendite kättesaadavusest.

Sadamaala arendamisel tuleb kaaluda kõigi huvitatud osapoolte võimalikult varajast kaasamist. Täiendavad liitumised kavandatava kaugküttevõrguga aitavad kaasa võrgu efektiivsuse suurenemisele ja koos sellega soojusenergia hinna alanemisele.

Allikad

Arengufond. 2014. "Energiaühistute Mentorprogramm." Arengufond. <http://energiayhistud.ee/energiayhistud/mentorprogramm/>.

Konkurentsiamet. 2015. "Referentshinna Rakendamise Võimalused Kaugküttesektoris." Konkurentsiamet.

Loigu E., and Kõiv T.-A. 2006. "Eesti Kraadipäevad." Tallinna Tehnikaülikool Keskkonnainstituut.

Majandus- ja taristuministri määrus nr. 40 "Soojamajanduse Arengukava Koostamise Toetamise Tingimused." Riigi Teataja.

OÜ ASE. 2011. "Kärdla Sadama Lähipiirkonna Detailplaneeringu Seletuskiri."